

25.5.2026

Asia: HE 56/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunto hallituksen esityksestä hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamiseksi (HE 56/2026 vp)

Tehy kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamiseksi. Tehy suhtautuu erittäin kriittisesti esitykseen sisältyviin hyvinvointialueiden rahoitusta heikentäviin säästötoimiin, jotka kohdistuvat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun huomioimiseen sekä siirtymätasauksiin.

Esityksen mukaan hyvinvointialueiden rahoituksessa huomioitaisiin vuodesta 2027 alkaen vain 60 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioidusta kasvusta, ja lisäksi määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta luovuttaisiin vuodesta 2028 lähtien. Tehyn näkemyksen mukaan tämä merkitsee käytännössä pysyvää rahoituksen alimitoitusta tilanteessa, jossa väestön ikääntyminen, henkilöstöpula ja hoidon tarpeen kasvu lisäävät palvelujärjestelmän kuormitusta jatkuvasti. Rahoituksen kasvun irrottaminen todellisesta palvelutarpeesta vaarantaa perustuslain mukaisten palveluiden toteutumisen sekä lisää painetta henkilöstövähennyksiin, työkuorman kasvuun ja palveluiden heikentämiseen.

Tehy pitää erityisen ongelmallisena sitä, että samaan aikaan hallitus korostaa julkisen talouden tasapainottamista ja velkaantumisen hillintää, mutta toteuttaa ratkaisuja, jotka käytännössä siirtävät säästöpaineeet hyvinvointialueiden henkilöstön ja palveluiden kannettaviksi. Esityksessä todetaan, että hallitusohjelman mukaiset säästötoimenpiteet kohdistuvat hyvinvointialueiden rahoitukseen vuosina 2027–2029 yhteensä satojen miljoonien eurojen edestä. Tehy katsoo, ettei sosiaali- ja terveystalouden rahoitusta voida käyttää julkisen talouden sopeutuksen ensisijaisena kohteena ilman merkittäviä vaikutuksia palveluiden saatavuuteen, henkilöstön jaksamiseen ja kansalaisten yhdenvertaisuuteen.

Tehy pitää myös huolestuttavana esityksen vaikutuksia alueelliseen yhdenvertaisuuteen. Esityksessä tunnistetaan itsekkin, että yksityisten palvelujen käytön huomioiminen rahoitusmallissa voi vääristää palvelutarpeen arviointia siten, että alueet, joilla käytetään enemmän yksityisiä palveluja, hyötyvät suhteettomasti rahoituksesta. Tehy korostaa, että julkisen rahoituksen tulee perustua todelliseen hyvinvointialueiden vastuulla olevaan palvelutarpeeseen eikä yksityisen palvelutuotannon rakenteisiin.

Lisäksi Tehy katsoo, että esityksen vaikutukset henkilöstöön on arvioitu riittämättömästi. Hyvinvointialueiden talouden kiristyminen näkyy käytännössä jo nyt rekrytointivaikeuksina, sijaiskielloissa, henkilöstön kuormittumisena sekä työolojen heikkenemisenä. Rahoituksen kasvun rajoittaminen tilanteessa, jossa palvelutarve kasvaa, lisää riskiä alan veto- ja pitovoiman heikkenemisestä entisestään. Tämä voi pitkällä aikavälillä kasvattaa kustannuksia ja heikentää palveluiden laatua.

Tehy edellyttää, että hyvinvointialueiden rahoituksen tulee jatkossakin perustua todelliseen palvelutarpeeseen ja mahdollistaa riittävät resurssit lakisääteisten palveluiden järjestämiseen. Hallituksen tulee arvioida esityksen henkilöstövaikutukset, palveluiden saatavuusvaikutukset sekä alueellisen yhdenvertaisuuden toteutuminen uudelleen ennen esityksen etenemistä. Lisäksi Tehy katsoo, että hyvinvointialueiden rahoitusmallin muutokset tulee valmistella aidossa yhteistyössä alueiden, henkilöstöjärjestöjen ja asiantuntijatahojen kanssa.

Helsingissä 25.5.2026

Millariikka Rytkönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Anni Marttinen, pääekonomisti anni.marttinen@tehy.fi